

Verksamhetschef/Resurschef
Stefanie Sennevall
0410-73 41 77
stefanie.sennevall@trelleborg.se

Kvalitetsberättelse läsåret 2018/2019 för den medicinska delen av elevhälsan

Bakgrund

Organisation

I skollagen (2010:800) kap.2 § 25 framgår att för eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta, medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Ur kommentar till skollagen kap. 2 § 25 framgår att "Den del av elevhälsan som motsvarar dagens skolhälsovård ska även fortsättningsvis anses utgöra en självständig verksamhetsgren i förhållande till den övriga elevhälsan och den särskilda elevstödande verksamheten i övrigt (se författningskommentaren till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400))."

Den medicinska delen av elevhälsan består av skolsköterskor och skolläkare. Inom bildningsförvaltningen i Trelleborgs kommun finns 14,75 tjänster som skolsköterska fördelade på 15 personer. Avtal om köp av skolläkartjänst finns upprättat med SkolPool. Avtalet omfattar minst 6 timmar per månad på plats i Trelleborg samt konsultation per telefon och mail utifrån behov. Verksamhetschef är resurschefen inom bildningsförvaltningen. En skolsköterska med uppdrag som medicinskt ledningsansvarig biträder verksamhetschefen i frågor av medicinsk karaktär. Medicinskt ansvarig för verksamheten är skolläkaren.

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9 (M och S) med ändringsföreskrift HSLF-FS 2017:12

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9 (M och S) med ändringsföreskrift HSLF-FS 2017:12 med tillhörande rutiner är väl förankrade. Verksamhetsplan för läsåret 2018/19 är fastställd av bildningsnämnden. Avvikelsesrapportering är väl förankrad och används som ett förbättringsinstrument för att höja patientsäkerheten. Rutiner revideras och nya upprättas kontinuerligt för att förbättra verksamheten.

Nationellt uppdrag

Hälso- och sjukvårdslagstiftningen utgör ett övergripande regelverk för hur hälso- och sjukvård ska bedrivas för att garantera hela befolkningen en högkvalitativ, kostnadseffektiv och patientsäker vård utifrån den enskildes

behov. Lagstiftningen är densamma för sjukvårdande behandling inom öppen- och slutenvård och förebyggande hälsovård i skolans elevhälsa. Skolans skyldighet att bedriva elevhälsa och elevhälsoarbetets inriktning regleras i 2 kap. 25-28 §§ skollagen (2010:800). Vägledning för elevhälsan framtagna av Socialstyrelsen och Skolverket är en gemensam vägledning för att stärka elevhälsans arbete och för att bidra till utveckling av likvärdig elevhälsa i hela landet.

Den medicinska delen av elevhälsan ska enligt 2 kap. skollagen (2010:800)

- arbeta förebyggande och hälsofrämjande
- stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål
- bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa.

Samråd med elevhälsans medicinska insatser ska enligt 3 kap. skollagen (2010:800) göras vid utredning om särskilt stöd om det inte är uppenbart obehövligt.

Varje elev skall erbjudas minst tre hälsobesök jämt fördelade under grund- och grundsärskoletiden och ett hälsobesök under gymnasie- och gymnasiesärskoletiden som innefattar allmänna hälsokontroller.

Eleverna ska dessutom mellan hälsobesöken erbjudas undersökning av syn och hörsel och andra begränsade hälsokontroller. Den medicinska delen av elevhälsan skall främst vara förebyggande och hälsofrämjande och har en särskild uppgift i att känna igen tecken på somatisk och psykisk ohälsa och elevers behov av stöd innan mer omfattande problem utvecklats. Enligt skollagen har eleven även rätt att vid behov få enklare sjukvårdsinsatser.

Hälsobesöken är frivilliga för eleverna men huvudmannen är ålagd att se till att eleverna erbjuds sådana.

Enligt Vägledning för elevhälsan ska elevhälsans medicinska insats utöver det generella uppdraget

- tillföra medicinsk kompetens och omvårdnadskompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- vid hälsobesök tidigt identifiera problem eller symtom hos elever som kan innebära att de är i behov av särskilt stöd eller andra insatser
- i samverkan med elever, vårdnadshavare och skolans övriga personal arbeta för att ge eleverna kunskap om hälsosamma levnadsvanor och om faktorer som bidrar till hälsa eller ohälsa
- ge handledning och konsultation till skolans övriga personal
- bevaka elevernas vaccinationstäckning så att kompletterande vaccinationer kan erbjudas om det finns behov samt fullfölja vaccinationer enligt Folkhälsomyndighetens vaccinationsprogram
- bidra med medicinsk kunskap inför arbetsmoment som är förlagda ute i verksamheter och vid yrkesvägledning
- ta tillvara kunskap om elevernas hälsa i skolans arbete.

Måluppfyllelse och kvalitet

Arbeta förebyggande och hälsofrämjande

- alla elever ska erbjudas hälsobesök i nyckelåldrar enligt antagen verksamhetsplan
- alla elever ska erbjudas vaccination enligt nationella barnvaccinationsprogrammet
- medverka i skolans systematiska arbetsmiljöarbete

Måluppfyllelse:

Årshjulet för det planerade skolsköterskearbetet enligt hälso- och sjukvårdslagarna (t ex vaccinationer och hälsobesök) används av samtliga skolsköterskor.

Samtliga elever, som enligt upprättad verksamhetsplan ska erbjudas hälsobesök, har erbjudits sådant. Skolsköterskornas bedömning är att merparten av hälsobesöken har genomförts. Elever som uteblir erbjuds ny tid för nytt hälsobesök. Det är ytterst få hälsobesök som inte genomförts och då på grund av särskilda skäl t.ex. att vårdnadshavarna har tackat nej.

Hälsobesöket som 2017/2018 flyttades till åk 7 är nu åter i åk 8. Antalet elever som behövde en hälsouppföljning blev mycket hög eftersom eleverna hade en stor variation i hur långt de hade kommit i sin psykiska och fysiska utveckling. För att säkerställa att ryggundersökningar sker i enlighet med rekommendationerna i Vägledning för elevhälsan (Skolverket och Socialstyrelsen 2016) infördes inför läsåret ett hälsobesök i årskurs 6 med fokus på rygg- och tillväxtundersökning.

Vaccinationer har erbjudits enligt nationella barnvaccinationsprogrammet. Nyanlända elever och elever som inte följt det nationella vaccinationsprogrammet erbjuds, efter ordination av skolläkaren, kompletterande vaccinationer. Under 2018/2019 har 113 kompletterande vaccinationer genomförts. Denna siffra är ej komplett då en del av gymnasiet vid denna kvalitetsberättelses upprättande inte har avslutat vaccinationerna.

Vaccinationstäckningen bedöms generellt som god. Under 2018/2019 har vårdnadshavare tackat nej till vaccinationer gällande sammanlagt 58 elever. Även denna siffra är ej komplett enligt ovan.

Ett nytt ledningssystem för kvalitet inom hälso- och sjukvården har upprättats. Rutiner och processer har reviderats och nya har tillskapats.

Skolsköterskorna har deltagit i skolornas allergironder.

Stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål

- vid hälsobesök tidigt identifiera problem eller symtom hos elever som kan innebära att de är i behov av särskilda insatser
- aktivt bistå elever i behov av särskilt stöd
- skolsköterskans tillgänglighet ska prioriteras
- skolsköterskorna är särskilt uppmärksamma på skolfrånvaro
- bidra med medicinsk kunskap inför arbetsmoment som är förlagda ute i verksamheter och vid yrkesvägledning

Måluppfyllelse:

Det är idag endast ett fåtal skolsköterskor som har mer än en skolenhet som ansvarsområde. Kontinuitet och tillgänglighet är viktiga faktorer för en trygg och tillitsfull kontakt. Skolsköterskan tillämpar i möjligaste mån öppen mottagning.

Hälsobesöken innefattar ett hälsosamtal där eleverna ska ges möjlighet att få diskutera och reflektera över sin egen hälsa och sina levnadsvanor.

Hälsosamtalen beskrivs av skolsköterskorna som ett mycket viktigt redskap i det hälsofrämjande arbetet som skolsköterskorna gör inom ramen för sitt omvårdnadsarbete.

I samtalet med skolsköterskan kan det framkomma hälsoproblem som eleven inte varit medveten om tidigare. Samtalen är elevcentrerade och det är viktigt att eleverna är delaktiga och känner sig respekterade. Skolsköterskan har en skyldighet att ta upp och diskutera aspekter utifrån sin professionella kunskap som hon kan se förbättrar elevens hälsa. Hälsobesöket är ett viktigt verktyg som, förutom att hitta ohälsa, kan stärka det friska och ge eleverna möjlighet att utveckla strategier att hantera olika svårigheter.

Samtliga skolsköterskor anger vid uppföljning att hälsobesöken bidragit till att identifiera problem eller symtom som senare föranlett olika former av insatser. Uppföljning av elever med särskilda behov görs kontinuerligt. Antalet elever med medicinska diagnoser fortsätter att öka. Både i hälsobesöken och vid mottagningsbesök uppmärksammas särskilt sömn, kost, motion, koncentration, inlärning och stress. Samtliga skolsköterskor har uppmärksammat att den psykiska ohälsan har ökat.

Ett flertal elever säger att de upplever stress i skolan och att de har svårt att koncentrera sig samt att de upplever bristande studiero. Miljön i vissa klassrum uppges också vara stökig, bullrig och med hög ljudnivå.

Skolnärvaron är en viktig friskfaktor och är ett högt prioriterat arbetsområde. Uppföljning visar att den medicinska delen av elevhälsans kompetenser efterfrågas i allt högre grad i dessa ärenden.

Samtliga skolsköterskor har ingått i skolornas elevhälsoteam där de har tillfört medicinsk kompetens och omvårdnadskompetens. Skolsköterskorna har deltagit i arbetet med att ge eleverna kunskaper om hälsofrämjande levnadsvanor. I hälsobesöket i årskurs 8 samt på gymnasiet har det även givits tillfälle att diskutera hälsa utifrån ett yrkesmedicinskt perspektiv.

Bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa

- varje elev ska känna sig trygg i samband med sitt möte med den medicinska delen av elevhälsan
- den medicinska delen av elevhälsans medicinska sakkunskap om eleven ska tas tillvara i skolans inre arbete

Måluppfyllelse:

Skolläkarens och skolsköterskornas bemötande är viktigt för att eleverna ska känna sig trygga och tillitsfulla. De återkommande besöken har gett skolsköterskan en möjlighet att bygga upp en relation till varje elev, och den relationen kan vara en viktig grund för senare spontana besök, om eleven upplever problem eller svårigheter i skolan. Samtliga skolsköterskor har i

hälsobesöken tagit upp livsstilsrelaterade frågor och frågor kring elevens skolsituation.

Genom samtycke från vårdnadshavare/myndig elev har skolläkare och skolsköterska möjlighet att vidarebefordra viktig medicinsk sakkunskap som kan påverka elevens lärande, utveckling och hälsa.

Delta i utredningsarbete för elever i behov av särskilt stöd

- vid utredning om särskilt stöd ska samråd med elevhälsan ske om det inte är uppenbart obehövligt

Måluppfyllelse:

I utredningsarbetet deltar skolläkare och skolsköterska utefter ärendets art. Synpunkterna dokumenteras i utredningen. Vid skolformutredning ska medicinsk bedömning alltid göras.

Samverkan

- den medicinska delen av elevhälsan ska samverka med de aktörer som främjar elevens utveckling

Måluppfyllelse:

Regelbundna möten genomförs med skolsköterskor/skolläkare/verksamhetschef under hela läsåret. Samtliga skolsköterskor ingår i skolornas elevhälsoteam. Skolläkaren deltar efter särskild överenskommelse. Samverkan i olika mängd och grad sker med t.ex. barn- och ungdomspsykiatri (BUP), vuxenpsykiatriska sjukvården, socialtjänsten, ungdomsmottagningen, vårdcentraler, barn- och ungdomshabilitering, barnmottagning samt Region Skåne.

Nätverksträffar med kollegor inom den medicinska delen av elevhälsan genomförs.

Egenkontroll

Egenkontrollen har omfattat processer och rutiner för vaccination, hälsobesök, journalföring och introduktion. Rutiner och processer har reviderats.

Risikanalys

Risikanalys har genomförts avseende informationssäkerhet i samverkan med kommunens informationssäkerhetssamordnare i Trelleborgs kommun.

Kompetensutveckling

Den medicinska delen av elevhälsan omfattar ett mycket brett kunskapsområde och kräver stor kompetens hos den enskilda skolsköterskan och skolläkaren. Den kompetensutveckling som har genomförts har varit både generell och individuell. Samtliga skolsköterskor har deltagit i olika kompetensutvecklingsinsatser, bland annat utbildning kring barnfetma anordnad av barn- och ungdomsmottagningen, Trelleborgs lasarett och i barnortopedi för skolsköterskor i Malmö. En skolsköterska deltog i Riksföreningens skolsköterskekongress 2019. Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska deltar kontinuerligt i fortbildningar inom digital journalföring

och utformande av kommungemensamma blanketter för att möjliggöra en ökad likvärdighet i informationen till elever och vårdnadshavare. Därutöver har skolsköterskorna också deltagit i diverse föreläsningar. Samtliga skolsköterskor tar del av de nyheter som finns på Socialstyrelsens, Folkhälsomyndighetens samt Smittskydd Skånes hemsidor.

Förväntad utveckling

Risikanalys, egenkontroll och kompletteringar av rutiner ska göras. Översyn av möjligheten att införa digitala hälsoenkäter samt vaccinationstillstånd ska göras. Från och med höstterminen 2019 kommer vi att kunna ta emot BVC-journaler digitalt från samtliga landstingsanslutna vårdcentraler i region Skåne.

Trelleborg, dag som ovan

Stefanie Sennevall
verksamhetschef/resurschef
skolsköterska

Jessica Hall-Lundbäck
Medicinskt ledningsansvarig